



יום הזיכרון לרצח רבין | כיתות ט'-י'

חשבון נפש - היום שאחרי לקחים, אחריות והתקווה לתקן

"בין הכאב ובתוך האחדות כל אחד עושה את חשבון הנפש שלו. לא חשבון של הלקאה, חשבון נפש של תשובות על שאלות שהפסקנו לשאול, ושהתביישנו להתעסק בהן, שאלות שבימים-יום כמעט אין להן משמעות, אבל יתכן שבעצם הן המהות, שאלות של חינוך, חינוך למחשבה עצמאית, מעורבות, עירנות ואכפתיות למה שקורה מסביב. אומץ ויושר ציבורי ועוד נקודות שבעצם מהוות בסיס למעשים של כל אחד מאיתנו.

צריך הلم כדי להתנער מהיום-יומי ולעסוק במה שמעבר, כשיש גם כאב זה מוביל פנימה. לא שמחר ישתנה אורח חיינו, לא שמחר נפסיק להתווכח על מה שהתווכחנו, ולא שמחר יהיו סביבנו אנשים אחרים, אבל אולי את כל מה שעשינו קודם נעשה עם עוד כיוון של מחשבה, עוד זווית של ראייה, ניתן משמעות למה שמעבר למילה ונחפש יותר תוכן לעשייה.

החיים לא יהיו יותר כבדים, אבל יהיו יותר משמעותיים".

(איתי ואילן, "מבין משאבים", קיבוץ משאבי שדה 1995)

מבוא



זיכרון הרצח, התקופה שקדמה לו, והשיח שהתעורר בעקבותיו הולכים ומתעמעמים עם כל שנה שעוברת מאז נובמבר 1995. תלמידי בית-הספר של היום לא נולדו בזמן הרצח וילמדו עליו רק אם יוקדש מאמץ להנכיח את הרצח ואת התקופה שבה הוא התרחש כאירוע שיש חובה מוסרית להפיק ממנו לקחים רלוונטיים ובעלי משמעות גם עבור הדורות 'שלא ידעו את יצחק'.

התרבות היהודית מתייחסת אל העבר לא כהיסטוריה אלא כזיכרון. אירוע בעל משמעות אישית שיש למצוא דרך לתת לו מקום בתודעה ובמציאות החיים. גם רצח רבין הוא זיכרון כזה, שנוגע בסוגיות משמעותיות, טעונות ורגישות בחברה הישראלית גם בימים אלה.

במסורת היהודית מקובל כי בתהליך התשובה שלושה שלבים:

- (1) הכרה בחטא - הבנת הכשל ההתנהגותי
- (2) חרטה - שמשמעה נטילת אחריות
- (3) קבלה לעתיד - התחייבות לשינוי בחיינו, כדי למנוע את הישנות המעשה

השיעור מבוסס על שלושת השלבים האלה. ההפרדה ביניהם (בתוך כל אחד מדפי המקורות שיוצגו להלן) אינה חד משמעית, אך המהלך כולו מאפשר גם התבוננות, חשיבה ולקיחת אחריות, וגם מבט אל העתיד מתוך תקווה ואופטימיות שיש ניצני תיקון שאפשר להמשיך ולהוסיף עליהם.

הבחירה לעסוק בחשבון נפש, ובלקחים נועדה לפתח מודעות ולעודד לפעולה. בקטעים שנקרא בשיעור נשמעים קולות שונים, מתוארות חוויות שונות, ומוסקות מסקנות שונות. חשוב להדגיש את ריבוי נקודות המבט, להבחין באופן שבו אנשים רואים את עצמם ואת זולתם, ולהקשיב היטב לשונות אך גם למגמה המשותפת, לא רק להכות על החזה בצער אלא גם להפשיל שרוולים ולתקן.



מטרות



- 1 להבין את המושגים 'חשבון נפש' ו'תשובה' בהקשר של רצח יצחק רבין כאירוע מכונן בחברה הישראלית
- 2 לימוד בחברותא של מגוון קולות, ואופני ביטוי
- 3 לימוד שמביא לידי מעשה

ציוד דרוש



- ← אמצעי הקרנה (כולל אודיו)
- ← דפי מקורות
- ← מכשירים סלולריים
- ← לוח או מרחב וירטואלי לאיסוף ועריכה של משימת הסיכום





א. פתיחה בפליאה

« שאלות לדיון

- האם יש ליום הזיכרון לרצח רבין משמעות עבור מי שלא חווה אותו? ?
- מה אפשר ללמוד ממנו? ?
- מה יכול להיות הלקח עבור תלמיד בן ימינו? ?



נקרין את השיר "הסתיו בלעדיו" ואת הסרטון על מהלך הכתיבה, ההכנות והביצוע של השיר שחובר לקראת יום הזיכרון לרצח.

תוך כדי צפייה יתבקשו התלמידים לאסוף פרטים:

- ← מה מנכיח זיכרון? מה נותן תקווה?
- ← איזה תקוות שונות עולות בשיר?
- ← אילו תקוות מוזכרות בדברי הדמויות השונות שמתבטאות במהלך הסרט?

הסתיו בלעדיו

פילים: נתן יונתן | לחן: אחינועם ניני וגיל דור

נעשה את השיר כמו זר של פרחים,
ממילים אחרונות שהאיש ההוא שר,
משתיקת הגברים, מדמעות הבוכים,
מילדים שהדליקו נרות בכיכר,

מפסוקי אהבה שנותרו על הקיר,
מכל אלה נדליק להבה של תקווה,
היא דועכת אולי - היא תשוב ותאיר.
שירו שיר לשלום הוא קרא...

שוב הרוח נושבת קרירה -
ככה שר בחלוף אש הקרב...
שנוסיף עוד קיסם למדורה?
איך עברו הזמנים בלעדיו.
ושוב סתיו.

זר שירים ממילים שאהב:
על הנגב יורד ליל הסתיו
כי רעות שכזאת לעולם
לא תתננו לשכוח אותה.

ב. לימוד בחברותא

לאחר הסרטון נסביר את המושגים 'חשבון נפש' ו'תשובה' (כפי שהוזכרו במבוא) ונחלק דפי לימוד בחברותא.

נחלק את התלמידות והתלמידים לשתי קבוצות:

קבוצה אחת תלמד את המקורת על הכרת החטא (נספח א') וחרטה (נספח ב');
 קבוצה שניה תלמד את החרטה (נספח ב') ואת הקבלה לעתיד (נספח ג').

« הנחייה ללומדים

קראו את כל הטקסטים, אבל הקדישו זמן לדיון בשאלות רק על חלק מהם לפי בחירתכם.
נסביר: הלימוד עוסק בזיכרון ובתקווה, במסקנות ובלקחים של דמויות שונות בעקבות הרצח. במהלך הלימוד נבקש מכל זוג או קבוצה למצוא ציטוט אחד (לפחות) מתוך המקורות ולכתוב על הלוח מה הזיכרון (או הלקח) ומה התקווה (או התיקון) של אותו כותב.
חשוב מאוד שהתלמידים יוסיפו את הזיכרון והתקווה שלהם.

« בתום הלימוד בחברותא נשאל

- מה הם החטאים או ההחמצות המרכזיות שאפיינו את החברה הישראלית סביב הרצח? ?
- האם 'חטאים' אלה עדיין מצויים בחברה הישראלית בימינו? ?
- אילו מסקנות או פעולות ננקטו בעקבות זאת? האם הועילו? ?
- מה ניתן עוד לעשות מכאן והלאה? ?

« דגשים למורה

- < יש להכין מראש לוח פנוי עליו יוכלו התלמידים לכתוב או להדביק התייחסויות שלהם במהלך הלימוד. (מומלץ לעבור בין הקבוצות ולהסדיר את הגישה ללוח באופן שיאפשר לכולם לבוא לידי ביטוי)
- < מומלץ לעודד לימוד בזוגות או בקבוצות קטנות.

ג. פשימת סיכום

- 1 באמצעות הציטוטים והאמירות של התלמידים שהודבקו על הלוח המשותף של תקווה וזיכרון, הוא יהפוך ללוח פעיל.
- 2 כל קבוצה תתבקש לבחור היבט או עמדה שלדעתה חשוב להפנות אליה את תשומת לב התלמידות והתלמידים ותציג אותו באופן יצירתי בפני המליאה.
- 3 כל קבוצה תדגיש את הסוגיה המרכזית בעיניה, ותציין אילו התייחסויות על הלוח נוגעות בנושא, אילו עמדות שונות באות לידי ביטוי, ובאיזה אופן יש לדברים נוכחות במציאות החיים של התלמידים (בבית הספר או בכלל). נבקש לשים לב שיש בעבודת הסיכום התייחסות להכרה בחטא, ללקיחת אחריות ולקבלה לעתיד. הקבוצה יכולה לכתוב התייחסות כנייר עמדה, להקליט סרטון או פודקאסט, לראיין מישהו שנוגע בדבר, או להציע מסע פרסום לקידום הרעיון.

« סוגיות לדוגמה

מניעת מלחמת אחים | האם יש תקווה לתיקון? | כוחם של בנות ובני נוער להשפיע ולשנות | חשיבות הדיאלוג עם מי ששונה ממני | מחלוקות עמוקות כמחזקות חברה

« דגשים למורה

- < משימת הסיכום יכולה להתבצע בו ביום, או במהלך הימים שבין התאריך העברי לתאריך הלועזי (של יום הזיכרון).
- < חשוב שלתוצר תהיה נוכחות במרחב הבית ספרי.
- (הוא יכול לשמש כתפאורה לטקס או אמצעי לימוד לכיתות האחרות)
- < אפשר להכין מתוצרי התלמידים עיתון בית-ספר חד פעמי, או מצגת שיתופית, לוח מודעות או פודקאסט.

איך היה השיעור? הקליקו לפילוי פשוב



1. רואים נכוחה - הכרה בחטא

המושג חטא מכוון למעשים שליליים או פעולות שגרמו להחמצה או נעשו מתוך כוונות רעות.

נאום ראש הממשלה נפתלי בנט במליאת הכנסת (טקס הזיכרון לרצח יצחק רבין, אוקטובר 2021)

"שני לקחים גדולים עולים מהרצח ומהתקופה: האחד - גם אם אתה בטוח במאה אחוז בצדקת דרכך ואתה פשוט בטוח, שהצד השני שוגה, יש קווים אדומים שבשום אופן לא חוצים, לא משנה מה. אלימות, מכל סוג, היא מחוץ לתחום, נקודה.

הלקח השני הוא שאסור להשחיר קבוצות בישראל או להאשימן בחטא היחיד. אני רוצה להדגיש - הלקח הוא לא שצד כלשהו צריך לוותר על ערכיו, על האידיאולוגיה שלו או על אמונותיו, בגלל הרצח. הרצח כשלעצמו לא מוכיח את צדקת הדרך של אף צד. לא של מפלגות משמאל, לא של המפלגות מימין. הלקח של הרצח צריך ללמד אותנו איך לנהל את הוויכוח בין שמאל לימין ומה גבולות הגזרה של הוויכוח. בשום מצב ובשום תנאי לא מרימים יד איש על רעהו...

אנחנו רוצים שכל אזרחי ישראל ירגישו רצויים. כל המגזרים במדינת ישראל, בין שיש להם ייצוג בקואליציה ובין שאין להם ייצוג בקואליציה - אתם רצויים."

דברי נפתלי בנט נוגעים בחטאי החברה הישראלית.

- לפי הלקחים שהוא מפיק, במה חטאה (או חוטאת) החברה הישראלית? ?
- בנט מציין שני לקחים, איזו התנהגות מנסה כל לקח למנוע? ?

הרב שי נווה, ארגון יחד (“מקור ראשון”, 17.10.21)

אני זוכר את חוסר האונים, את הכאב, את המבוכה והשאלה מה עושים עם זה. אינני חושב היום, וגם לא חשבתי אז, שיש כאן צודקים וטועים, זה בכלל לא העניין. איננו עוסקים בשאלה מי צודק יותר - נביאי השלום או מיישבי הארץ. מה שחשוב זה הפער, הבדלי התפיסה והיעדרה המוחלט של תקשורת בלתי אמצעית בין מגזרים, אנשים וקבוצות שונות בציבור הישראלי. הפער הזה הפך עבורי ועבור רבים נוספים למנוע חיפוש, מעין גוגל כזה שמבקש למצוא וליצור חיבורים.

רצח רבין וכל רעשי המשנה שלו, מהווים עבורי נביעה בלתי פוסקת של אנרגיה ליצירת מפגשים ודיאלוגים. כי אין ברירה, כי אין לנו עם אחר. ברובד עמוק יותר, אני יודע שהדיאלוג הזה הוא לא בדיעבד, ואינו תוצאה של וויתור או פשרנות במצב שבו אין ברירה. זו אמונה גדולה שרק החיבור בין השונים בעמנו יכול ליצור את יהדות שיבת ציון השלישית. זו ידיעה, שממש כמו שנישואין בתוך המשפחה מסוכנים לגנטיקה, כך הקיבעון המחשבתי בתוך תיבת תהודה הומוגנית, מסוכן לסקרנות, ליצירתיות וליהדות.

כהמשך ישיר לכך, לפני שנתיים, קבלתי גם החלטה אישית, מקצועית, שנבטה אז, לפני למעלה מעשרים וחמש שנה. אני זוכר את הרגעים הללו שהזדעזעתי מכך שאין לי חבר תל אביבי, שכולי ירושלמי שכל חבריו הקרובים הם דתיים על הרצף. ממש עברתי על אנשי הקשר בטלפון וניסית למצוא חילוני אחד לרפואה, ופשוט לא מצאתי. אחרי כמעט עשרים שנים טובות ומוצלחות בתחום החינוך בחממה הנעימה של הציונות הדתית, החלטתי שאני רוצה לצאת. עזבתי את מקום עבודתי והצטרפתי לארגון יחד, שעוסק ביהדות ישראלית קהילתית בלתי מגזרית. הצטרפתי מתוך בעירה פנימית התובעת ממני להזיז במילימטר אחד את הקרחונים הישראליים המתרחקים זה מזה. מתוך תודעה היסטורית של פיצול הבית הראשון וחורבן הבית השני, מתוך חשש ששוב ההיסטוריה עלולה לחזור על עצמה, הצטרפתי לעשייה המבקשת להגדיל את המשותף.

רצח יצחק רבין היה קריאת השכמה, הוא חייב אותנו אז, כמו היום, לעשות משהו ברמה האישית. לעבור על רשימת אנשי הקשר ולנסות להרחיב אותה.

בפסקה השנייה מתייחס הכותב לדיאלוג בין המגזרים.
מהי לדעתו הסכנה בהיעדר דיאלוג?

בדקו את רשימת אנשי הקשר אצלכם בטלפון:
כמה אנשי קשר שלכם שונים מכם באופן משמעותי? במה אתם שונים מהם?
איך אפשר להרחיב את הרשימה?
אילו הזדמנויות יש לכם לפגוש את מי ששונה מכם?

הכותב מתאר חוויה אישית ומסקנה אישית.
על איזו החמצה אישית הוא מתחרט? מה המסקנה שלו?

חנן בן-ארי וקרן פלס | ויקיפדיה

כמה נוח לזרום עם המוח בהתניות אוטומטיות שלא דורשות לטרוח, רק לתייג ולנבוח, להסית ולזבוח לאילי הרייטינג אייטמים בכל הכוח, הכול כבר מסודר לנו בראש מגירות-מגירות, לא ניתן למציאות להפריע לנו לראות, שכל שמאלני הוא בוגד, כל ערבי מחבל מתאבד, כל חרדי הוא שודד, וכל המתנחלים רצחו את רבין, כל תל אביב טבעונית, כל נתיבות מסורתית עממית, כל הדתיים פרימיטיביים עם ציצית, ועל הדרך מחקו את דארווין.

אל תכלאוני בשום כלוב,
אל תסכמו אותי בוויקיפדיה,
אני הכול, אני לא-כלום,
אור אינסוף לבוש בגוף,
אז אל תכלאוני בשום כלוב.

תקראו לי דון קישוט שמעז לקרוא תיגר,
שימו לי פרס על הראש וגיליוטינה בכיכר,
השדים זמנם עבר והמלך הוא עירום,
תמחקו את כל מה שידעתם עליי עד היום.

לא אני לא המתנחל, לא נציג של אלוהים,
לא דוס שמדיר נשים, לא גשר בין המגזרים,
יישרפו המגזרים, תשרפו דעות קדומות,
לכל אחד יהיה סיכוי לכתוב את הסיפור שלו.

כי אם הכול גלוי וידוע מראש קלישאות-קלישאות,
לא ניתן למציאות להפריע לנו לראות,
שכל מזרחי מקופח, כל חילוני הוא כופר מלוכלך,
כל הנשים למטבח, וכל הרוסים הרוסים על סטאלין,
כלו כבר כל הקיצים, כל חבר כנסת קופה של שרצים,
כל האתיופים רצים, ואלו שלא שרים עם רייכל.

אל תכלאוני בשום כלוב
אל תסכמו אותי בוויקיפדיה.

- במה דומה הויקיפדיה לכלוב? מה דעתכם על ההשוואה? ?
- במה חוטאת החברה הישראלית לפי השיר? ?
- האם המושג 'חטא' מתאים להתנהגות הזאת? ?
- האם גם מי שלא מתוייג נפגע מהתיג של קבוצות אחרות בחברה? כיצד? ?
- "אל תסכמו אותי בוויקיפדיה" - איך הכותב כן רוצה שיתייחסו אליו? ?



2. 'איפה טעינו?' - חרטה

ח"כ יועז הנדל
(פוסט בפייסבוק)

לפני 25 שנה ניצלנו ממלחמת אחים.
רצח ראש ממשלה בישראל הוא חורבן הבית, שרק במקרה לא נחרב.
זה לא משנה מה הפרשנות של מורשת רבין, משנה איך יצאנו מהטרדיה הזאת.
... אם יש לי לקח הרי שהוא לפקוח עיניים. לעולם לא לשתוק מול קנאים ומסיתים.
להקשיב למילים. יש להן כוח שאין כמוהו. להתעקש.
לעודד ויכוח, פולמוס, מחאה. ובסוף להילחם מלחמת חורמה בשורפי האסמים
ומרעילי הבאות.
הייתי צריך להבין שכשאומרים על רמטכ"ל לשעבר בוגד, זו חציית קו אדום.
שזה לא עניין של מה בכך, אלא תהליך.
הייתי צריך לשאול שאלות. ונכון, תמיד יהיה מי שיסביר "שזה לא אותו דבר", שהמילה
בוגד היא פוליטית.
תמיד יהיו מיתממים שישאלו למה בעצם אסור להגיד בוגד על פוליטיקאים?
למה אסור לקלל, לייצר דה לגיטימציה? - הרי הם בסערת רגשות. מדברים בשם
הדמוקרטיה והנאורות, או בשם האידיאלים הלאומיים.
תמיד גם יהיה תירוץ שהצד השני התחיל, שרבין אמר משהו אחד לפני הבחירות על
רמת הגולן ועשה משהו אחר. שהבטיח שילחם בערפאת ודיבר איתו.
ותמיד, תמיד הם יכו על חזם של אחרים בחשבון נפש מזויף ולעולם לא יכו על החזה
של עצמם.
אם יש לקח הוא שאסור לשתוק ולהגיד "זה לא נורא".
אם יש לקח הוא המילים "אני אחראי". מורשת רבין.
ניצלנו, אבל צריך לעבוד קשה כדי שהחברה הישראלית לא תתפורר.
כל עוד נשמה באפי אני מחויב למשימה הזאת.
לא תהיה פה מלחמת אחים.

על מה מתחרט הכותב? שימו לב לחרטה על פעולות (או אי-פעולה) שלו באופן אישי, וגם על חרטה בנוגע לדברים שקשורים לאווירה הציבורית.

חרטה אמורה להביע צער על מעשה וגם לקיחת אחריות. באיזה אופן יועז הנדל לוקח אחריות? (אפשר להסתמך על דבריו וגם להתייחס לפעילות הציבורית שלו).

שאלות

הסופר עמוס עוז

(מתוך הספר 'אשר אהבת את יצחק')

יצחק רבין, הרמטכ"ל שנאם על הר הצופים למחרת מלחמת ששת הימים, וביטא בנאואו הבנה טרגית למצוקת האויב שהובס, הוא יצחק רבין שבנאואו האחרון, בעצרת השלום, ביטא את רוחה של ישראל החדשה: הומאנית, פרגמטית, מציאותית ושוחרת שלום.

הוא מעולם לא היה 'אבינו', ולא 'רבין מלך ישראל'. הוא היה אחינו החכם והאמיץ, אחינו הביישן שמעולם לא התחלק עימנו ברגשותיו, ואנחנו איחרנו מאד להתחלק עימו ברגשותינו.

נמשיך ללכת בדרכו המאופקת והנחרצת, מלבד בעניין אחד: לא נוסיף עוד להסתיר בארון את רגשותינו. בגלוי ובקול בהיר נאמר מעכשיו כי השלום והדמוקרטיה אינם רק מבצע הנדסי אלא גם משאת נפש. נאמר זאת בלי רתיעה. ולפעמים נשיר זאת 'בצעקה גדולה'.

עמוס עוז מתוך הספר "אשר אהבת את יצחק", עמוד 29, בהוצאת ידיעות ספרים, 1995.

- 2 דבריו של עמוס עוז נאמרים בלשון רבים. מי הם ה"אנחנו" שהוא מדבר בשמם? אל מי הוא מדבר?
- 2 על מה מתחרט עמוס עוז? מהו הלקח שלו? מה עמדתכם ביחס ללקח זה?

שאלות



3. "אל תגיד כמה חושך, בוא תדליק איזה נר" - קבלה לעתיד

הרב יובל שרלו
(ישראל היום "2015)

... נראה לי כי הדבר החיוני ביותר, הוא לכונן את עולם התיקון שבעקבות הרצח על דרכי הקיום המשותף שלנו בשעת מחלוקת עמוקה, שאם לא כן - אנו נמצא את עצמנו, חס ושלום, חסרי רצון ומוטיבציה לחיות יחד, ושם תיפער התהום שעלולה להפיל את כולנו לתוכה.

מן העבר השני, פעמים רבות מתגלה שדווקא קיום הגון של אורחות מחלוקת עמוקה בונה קשר עמוק בין כולם, מתוך אמון שהאמת אינה מצויה במקום אחד, ולפיכך אנו נקשרים זה בזה וזקוקים לכולם.

- הרב שרלו מצביע על כך שאנחנו זקוקים זה לזה. חשבו על דוגמה אחת לאדם או קבוצה שמחזיקים בדעה שונה משלכם, ובכל זאת אתם 'זקוקים זה לזה'.
- מה הם תורמים לכם? מה הם צריכים מכם?
באיזה אופן יכולה מחלוקת עמוקה לבנות קשר בין כולם?

שאלות

הסופר סמי מיכאל
(עיתון "דבר" 1995)

על האחדות - "כל היופי שבמשטר הזה (הדמוקרטי) הוא בחוסר האחדות, בדעות שונות לחלוטין. אם כולנו מאוחדים, אז למה צריך דמוקרטיה? יש לנו אח גדול שאומר לנו מה לעשות"

על הסולידריות - "כשחייל נופל אמא שלו בוכה וגם העיניים שלי דומעות, בלי שאני אשאל אם הוא אשכנזי, ספרדי, דרוזי או בדואי. זו הסולידריות העמוקה ביותר, שיכולה לצמוח מתוך עם שחי על אותה טריטוריה. סולידריות אינה אחדות. אחדות זה, שכולנו מחליטים לאכול אותו לחם ולחשוב אותן מחשבות ואז כל חריג הוא אויב זה, וצריך למחוק אותו"

על הקרע - "אסור לנו להתעלם מן הקרע הזה בסיסמה של אחדות, כי אז לא נתגבר. אני לא יכול לחיות עם אלה, שיכולים לחיות על חרבם בלבד. אני כן מוכן להתווכח עם אלה שיש להם דעות נגדיות... אני מתנגד להחרמה! אני בעד דיאלוג ואני לא פוסל שום חלק בעם"

- לפי סמי מיכאל, התשובה היא **לא** אחדות, **לא** להתעלם, **ולא** להחרים.
מה חשוב כן לעשות?
- איזו פעולה תוכלו לקחת על עצמכם כדי להגיע לתיקון או לשינוי?

שאלות

קואליציית 'זוכרים את הרצח נאבקים על הדמוקרטיה' (עיתון "דבר", נובמבר 2020)

"מה שעשינו בקואליציה זה לעצור רגע לפני שזה מתדרדר. הבנו שגדל פה דור שנולד אחרי הרצח, ואם לא נעשה איזה 'שיפט' [שינוי] בשיח, המחיר יהיה יותר גבוה. אם נמשיך לריב ולהגיד שהאשמה בצד השני, נמשיך להתגלגל ככה עוד הרבה שנים. אני חושב שמנהיגים אחראיים ידעו להגיד כאן סטופ. וזה הגיע קודם כל מהצד של הנוער העובד והלומד".

ברית בין שונים

הירשברג (בני-עקיבא) מאמין שהשיח המשותף יכול לייצר חיסון לקרע החברתי בישראל: "אנחנו צריכים להקים צבא של לוחמים נגד מלחמת אחים. נגד תופעות שאולי הן בשוליים, אבל השוליים מנהלים אותנו. תמיד בסוף הימין והשמאל הקיצוני יסחפו את השיח. רצח רבין הוא אסון גם בכך שהוא עצר את היכולת של החברה האזרחית להשפיע. אבל זה צריך להשתנות".

האוספטר (הנוער העובד) מדגיש שהייעוד של הקואליציה הוא ליצור ברית בין שונים, לא בין שווים. "מאוד קל ליצור שוויון בין דומים, ומאוד קשה לחיות בשוויון בין שונים, כי בשוויון בין שונים אתה צריך להכיר בזהות של הצד האחר, להכיר במונח של לאשר. אתה לא חייב להסכים, רצוי אפילו לא להסכים, אבל להכיר בקיומו. מעצם העובדה של מפגש כזה, אתה נעשה גם יותר ביקורתי כלפי עצמך".

מה יכול להבטיח את קיומה של הדמוקרטיה הישראלית לשנים ארוכות?

"יש הרבה דברים, אבל הדבר המרכזי זה מה שאמר מרטין בובר: 'אין לך דבר העלול להיות גזירה גזירת גורל שאינה ניתנת לשינוי' לאדם, אלא האמונה בגזירה'. אם אנשים לא יאמינו בגזירה, אלא יאמינו בתקווה שאפשר לחיות יחד וש אפשר להגיע לעמק השווה תוך כדי מחלוקות מרות, קיומה של המדינה יובטח".

- 1 האם הייתם מתגייסים ל"צבא נגד מלחמת אחים"? איזו פעולה הייתם מציעים להפעיל?
- 2 למה צריך להילחם על קיום מחלוקות מרות? איך זה מבטיח את קיומה של המדינה?
- 3 "רצח רבין הוא אסון גם בכך שהוא עצר את היכולת של החברה האזרחית להשפיע. אבל זה צריך להשתנות" - האם גם היום החברה האזרחית עדיין נמצאת באותו מצב? מדוע זה חייב להשתנות? מה אפשר לעשות?

קואליציית 'זוכרים את הרצח נאבקים על הדמוקרטיה'

הקואליציה מורכבת מתנועות נוער, ארגונים ואישים מימין ומשמאל, יהודים וערבים, דתיים וחילונים. קמה במטרה להפוך את זכרון רצח יצחק רבין לתמרור אזהרה עבור החברה הישראלית.



ידידיה צ' שטרן (המכון הישראלי לדמוקרטיה)

לוח השנה הישראלי נגזר מלוח השנה העברי, כיאה למדינה יהודית. תיקון הנפש של הימים הנוראים, הגבורה של חנוכה, חגיגת החירות של פסח או האבל הלאומי של תשעה באב ניכרים בכול. רק יום אחד – יום העצמאות – חוגג את הישראליות עצמה, אך גם יום זה איננו חג של כל הישראלים, שהרי שליש מהאזרחים הם ערבים וחרדים, שיום העצמאות, למרבה הצער, איננו חגם. אין לנו יום אזרחי משותף שאיננו מציין שום ייחוד דתי, לאומי או תרבותי, אלא הוא כל כולו ישראליות אזרחית.

יום הזיכרון לרצח יצחק רבין יכול למלא את החסר אם יהפוך להיות "יום הדמוקרטיה הישראלית". סדר היום הישראלי העשיר והכאוטי מדגיש את ההבדלים בנינו. מדי בוקר בבוקרו אנחנו מתעוררים אל המחלוקת ואל המשבר. נדרש איזון באמצעות קביעת מועד שבו נדגיש את המכנה המשותף לשבטי החברה הישראלית כולה. ביום זה נציין את האזרחות המשותפת לכולנו הישראלים. **ה' באייר יוסיף להיות יום ההולדת של הריבונות; י"ב בחשוון יהיה היום של האזרחות.** החוויה הדמוקרטית יכולה להיות עשירה, ונדרשת מחשבה יצירתית שתדגיש את צבעיה וגווניה. הגאווה המוצדקת שלנו בהיותנו הדמוקרטיה היחידה באזור צריכה להיחגג ביום הדמוקרטיה בכל מקום...

רצח של אדם ציבורי – ראש ממשלת ישראל – טומן בחובו משמעות רחבה הרבה יותר, שאסור בתכלית האיסור להשכיח אותה כדי להמשיך ב"חיים תקינים". אם נדע לקשור את האובדן הציבורי עם תיקון ציבורי נרחב, כמוצע, אפשר שהדורות הבאים, שלא ידעו את יצחק, יוכלו לקבוע כי אמנם התרומה של יצחק רבין לחברה הישראלית בחייו הייתה עצומה, אך תרומתו לאחר מותו אפילו גדולה ממנה.

מתוך חוברת: חשבון נפש דמוקרטי: 20 שנה אחרי רצח רבין

מה דעתכם על ציון יום הזיכרון לרצח רבין כיום האזרחות? ?

במה ציון יום הרצח באופן הזה, יכול להוות תיקון עבור החברה הישראלית? ?

שאלות

